

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen	2009-09-04		
Allmänna utskottet	2009-09-15	60	12
Socialnämnden	2009-09-24	127	13

Dnr 2009/279-73

Yttrande gällande förändringar i Lex Sarah-bestämmelsen m.m. (Ds 2009:33)

Ärendebeskrivning

Luleå Kommun, i egenskap av remissinstans, har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerade ärende. I promemorian föreslås ändrade regler för skyldigheten att anmäla allvarliga missförhållanden, s.k. Lex Sarah- anmälningar, i socialtjänstlag (2001:453, SoL) och i lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Enligt förslaget delas Lex Sarah-bestämmelsen upp i två bestämmelser, den ena som reglerar personalens vakande- och rapporteringsskyldighet och den andra som reglerar skyldigheten för socialnämnden och andra huvudmän att anmäla ett allvarligt missförhållande till tillsynsmyndigheten. Förfarandet blir därmed mer likt motsvarande anmälningsförfarande inom hälso- och sjukvården.

Vakandeplikten utvidgas till att omfatta hela socialtjänsten.

Skälen till förslagen gällande vakandeskyldigheten/plikten har motiverats på följande sätt.

Att vaka över innebär en skyldighet att medverka till att enskilda får en god omvårdnad, gott stöd, god service och lever under trygga förhållanden. För en person som är beroende av insatser från socialtjänsten innebär det i många fall en utsatthet, som är likartad oberoende av om det gäller barn, äldre personer, personer med funktionsnedsättning eller någon annan. Att förebygga, upptäcka och komma till rätta med missförhållanden kan ske i kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring. *Vakandeplikten ses som en viktig del i Lex Sarah-bestämmelsen och kan, rätt tillämpad, förebygga och förhindra att missförhållanden uppstår.* Kunskapen om vakandeplikten bör innebära att personalen uppmärksammar kvalitetsavvikelser och andra missförhållanden och därmed har möjlighet att avstyra sådana innan de inträffar.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen	2009-09-04		
Allmänna utskottet	2009-09-15	60	13
Socialnämnden	2009-09-24	127	14

Vakandeplikten i SoL är idag knuten till begreppen "god omvårdnad" och "trygga förhållanden" som hänför sig till omsorg om äldre personer eller personer med funktionshinder. I LSS är vakandeplikten knuten till begreppen "gott stöd" och "god service" samt "trygga förhållanden". Dessa begrepp passar sämre ihop med den utvidgning som vakandeplikten föreslås få och matchar inte alla insatser som kan komma ifråga inom socialtjänsten. Vakandeplikten föreslås därför istället knytas till ett begrepp som redan gäller inom hela socialtjänsten och LSS nämligen **god kvalitet**. Kvalitet ska inte enbart ses ur klientens/brukarens synvinkel utan bör även bedömas ur ett personal-, lednings- och medborgarperspektiv. Detta appellerat även i 3 kap. 3 § SoL om att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet, det ska finnas personal med lämplig utbildning och kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Härvidlag kan utvidgningen gällande vakandeplikten i Lex Sarah bli ett led i att tillförsäkra rättssäkerhet, den enskildes medinflytande och en lätt tillgänglig vård och service i enlighet med det som krävs att socialtjänstens kvalitetsarbete ska uppfylla. Egenutveckling eller egenkontroll bör utgöra ett centralt inslag i kvalitetsarbetet.

Vakandeplikens tillämpningsområde bör omfatta alla individuellt inriktade insatser som genomförs inom socialtjänsten, olika former av biståndsinsatser, men även vård som sker utan den enskildes samtycke.

Rapporteringskyldighet

Den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten är skyldig att rapportera missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden.

För de fall en verksamhet inte lever upp till kvalitetskraven och det uppstår risk för missförhållanden, åläggs en rapporteringskyldighet för personalen om detta till sin arbetsgivare. Arbetsgivaren i egenskap som ansvarig för verksamheten, ska göra en anmälan till tillsynsmyndigheten om missförhållandet medför påtaglig risk.

Rapporteringskyldigheten aktualiseras redan under prövningen av om någon är berättigad till en insats inom socialtjänsten och sammanfaller därmed med nämndens utredningsskyldighet enligt 11 kap. 1 § SoL.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen	2009-09-04		
Allmänna utskottet	2009-09-15	60	14
Socialnämnden	2009-09-24	127	15

I förslaget framgår att den som anmäler har rätt att vara anonym men om namnet finns intaget i en allmän handling kan det inte hemlighållas. Anonymiteten ses som ett skydd för de fall en öppenhet inte råder, så ska det ändå vara möjligt att rapportera.

Lex Sarah- bestämmelsen i SoL föreslås utvidgas till att gälla inom hela socialtjänsten och inom Statens institutionsstyrelses (SiS) institutioner. Det föreslås vidare att det i SoL och LSS införs bestämmelser om bevarande av rapporter om missförhållanden i enskild verksamhet.

Rapporter om missförhållanden, den utredning som har gjorts och övrig dokumentation i ärendet ska bevaras och därefter gallras fem år efter det att sista anteckningen gjordes. Den nämnd som har beslutat om en insats som genomförs i enskild verksamhet får en möjlighet att träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att handlingarna ska överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder.

Förvaltningens yttrande

Socialförvaltningen är positiv till den förändring som föreslås gällande anmälningar av allvarliga missförhållanden, s.k. Lex Sarah- anmälningar, i SoL och i LSS. Vidare att Lex Sarah bestämmelser i lagen också utvidgas till att gälla inom hela socialtjänsten och inom Statens institutionsstyrelses (SiS) institutioner.

Förfarandet blir, med de nya reglerna, mer likt motsvarande anmälningsförfarande inom hälso- och sjukvården, s.k. Lex Maria- anmälningar, vilket socialförvaltningen anser är positivt. Enligt förslaget ska alla allvarliga missförhållanden anmälas till Socialstyrelsen vilket innebär att tillsynsmyndigheten kommer att få samma antal ärenden som tidigare när det gäller ej avhjälpna missförhållanden. Dessutom kommer tillsynsmyndigheten att få ett antal nya ärenden vilka dock redan är åtgärdade. Detta kommer att bidra till en kunskapsutveckling då tillsynsmyndigheten kan analysera och systematiskt förbättra kunskapen om kvalitetsarbete.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen	2009-09-04		
Allmänna utskottet	2009-09-15	60	15
Socialnämnden	2009-09-24	127	16

Socialförvaltningen anser det positivt att förslaget inte medför några utökade arbetsuppgifter för personal inom äldre- och handikappomsorgen. Snarare minskar uppgifterna då den som är rapporteringsskyldig inte längre behöver ta ställning till om det är ett missförhållande som är allvarligt eller inte.

I konsekvensbeskrivningen anges att förändringarna i bestämmelserna troligtvis medför ökade kostnader för tillsynsmyndigheten. Däremot anses det att genomförandet i övrigt inte medför nämnvärda ekonomiska eller andra konsekvenser för stat, kommun eller företag. Socialförvaltningen anser dock att de föreslagna förändringarna kommer att innebära ett merarbete och därmed ökade kostnader för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg. I konsekvensbeskrivningen har de kostnadsmässiga konsekvenserna till följd av detta inte belysts eller beaktats.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2006:11) om ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS finns kravet för all personal inom socialtjänsten att arbeta med systematisk hantering av fel och brister. Av föreskriften framgår i 4 kap. 3 § att det i en kommunal verksamhet ska finnas rutiner för att identifiera, dokumentera, analysera och åtgärda fel och brister i verksamheten samt följa upp vidtagna åtgärder.

Socialförvaltningen är tveksam till möjligheten att vara anonym vid en anmälan då det i utredningssyfte är av vikt att kunna ha en kommunikation med den som uppmärksammat en allvarlig händelse som rapporterats. Däremot anser Socialförvaltningen precis som förslaget ligger, att namnet på anmälaren under speciella omständigheter bör skyddas.

Sammanfattningsvis är Socialförvaltningen positiv till den förändring som är föreslagen.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Beredningen	2009-09-04		
Allmänna utskottet	2009-09-15	60	16
Socialnämnden	2009-09-24	127	17

Förvaltningens förslag till beslut

- lämna föreliggande yttrande gällande förslagen till förändringar i Lex Sarah-bestämmelsen m.m. (Ds 2009:33).

Socialnämndens allmänna utskott föreslår socialnämnden besluta

- i enlighet med förvaltningens förslag.

Socialnämnden beslutar

- lämna föreliggande yttrande gällande förslagen till förändringar i Lex Sarah-bestämmelsen m.m. (Ds 2009:33).

Beslutsexpediering
Socialdepartementet

Beredningen

Socialnämndens arbetsutskott

Socialnämnden

Justerandes signatur/Beslutandes underskrift

Utdragsbestyrkande